

واکاوی اهداف، روش‌ها، قوت‌ها و ضعف‌های گروهک پ.ک.ک و پژاک

محسن صادقی نسب^۱، حمید رضا رفعتی^۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۱۲/۰۵

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۱۱/۰۵

چکیده

اشرار پ.ک.ک و پژاک در سه قرارگاه، شمالی، مرکز و جنوبی به طور مشترک و در کنار هم به صورت پراکنده در تک خانه‌هایی هر کدام با گنجایش تقریبی تیم در منطقه‌ای تقریباً وسیع گسترش دارند بمباران و گلوله باران مقرهای گروهک توسط ارتش ترکیه و نیروهای جمهوری اسلامی ایران موجب تخلیه برخی مقرها در منطقه خنیره و قندیل شده است. هدف اصلی این تحقیق شناسایی اهداف، روش‌ها، نقاط قوت و ضعف سازمان پ.ک.ک و پژاک است. این تحقیق کاربردی و به روش تاریخی- تطبیقی انجام شده است. گردآوری اطلاعات به صورت کتابخانه‌ای و میدانی بوده و حجم نمونه ۴۰ نفر است. طبق یافته‌های تحقیق پ.ک.ک و پژاک دارای قوت‌هایی هستند و به همان اندازه که دارای قوت هستند، با نسبت زیادی دارای ضعف هم هستند. پ.ک.ک و پژاک از حیث دستیابی به هدف نسبت به ج.ا.ایران تضعیف شده‌اند و در حال حاضر توان رسیدن به اهداف شوم خود را ندارند. به لحاظ روش هم دچار تغییر و تحول اساسی شده‌اند، به طوری که روش‌های سخت و خشن قبلی را کنار گذاشته و بیشتر به دنبال فضای مجازی و سایبری هستند. بر اساس نتایج تحقیق پ.ک.ک و پژاک دارای ۷ هدف، ۱۵ روش، ۱۰ قوت و ۱۸ ضعف هستند. مهمترین هدف پژاک ایجاد شاخه‌های سیاسی و پافشاری بر وحدت کردستانان سوریه، ایران، ترکیه و عراق است. مهمترین روش پژاک پراکندگی اشرار در مکرها و کوهستان‌ها و حضور در مناطق مرزی بینابینی و تلفیقی بودن تیم‌ها از اتباع کشورهای مختلف است. مهمترین قوت پ.ک.ک و پژاک رعایت سلسله مراتب فرماندهی و پایبندی به ایدئولوژی و فلسفه اوجالان و همچنین شعار عدم تبعیض بین اتباع کشورهای مختلف است. مهمترین ضعف پ.ک.ک و پژاک بست سیاسی در ترکیه و نفوذ میت در این گروه و فشار آمریکا و اتحادیه اروپا به خاطر تروریسم بودن گروه و محبوس ماندن اوجالان در زندان است.

واژگان کلیدی: پ.ک.ک و پژاک، هدف، روش، قوت، ضعف‌ها

^۱ - استادیار، دانشگاه فرماندهی و ستاد ارتش نویسنده مسئول: dr.sadeqi35@gmail.com

^۲ - استادیار، دانشگاه فارابی ارتش جمهوری اسلامی ایران

مقدمه

پژاک به عنوان شاخه ایرانی پ.ک.ک و بخشی از کمیته سیاسی آن حزب، ابتدا صرفاً برای انجام فعالیت‌های سیاسی تشکیلاتی و فرهنگی در مناطق کردنشین ایران به وجود آمد. بعدها از سوی شاخه نظامی پ.ک.ک که به اقرار دولت ترکیه بیش از ۶۰۰۰ چریک دارد، بخش نظامی پژاک با نام «هرکه» (نیروی شرق کردستان) راه اندازی و فعال شد. این گروه نظامی در سال ۸۴ به استعداد شش تابور (معادل گردان) و یک بلوک مستقل (معادل گروهان)^۱؛ مجموعاً به استعداد تقریبی ۵۰۰ نفر حضور نظامی خود را به خصوص در بخش‌های شمالی و میانی استان آذربایجان غربی آغاز و به تدریج به مناطق مرزی استان کردستان نیز گسترش پیدا کرد و از سال ۱۳۸۶ در مناطقی از استانهای کرمانشاه و ایلام نیز فعال شده است. تشدید اقدامات نظامی قرارگاه حمزه سیدالشهدا(ع) و یگانهای تحت امر از سال ۸۵ به خصوص گلوله باران شدید مقرهای پ.ک.ک و پژاک در حاشیه مرزی در خاک عراق و بعضاً اجرای عملیاتهای هماهنگ با یگانهای رزمی ترکیه هر چند محدودیت‌هایی را برای پ.ک.ک و پژاک فراهم آورده است ولی بهره‌گیری از مناطق کوهستانی و صعب العبور مناطق مرزی ایران و عراق، به خصوص در ارتفاعات قنديل وجود غارهای طبیعی در این مناطق موجب عدم دسترسی آسان یگان‌های رزم ایران و ترکیه به مواضع آنها گشت که با اجرای عملیاتهای متعددی این مناطق به دست نیروهای رزمنده جمهوری اسلامی ایران، تصرف و اشغال گردید.

بهره‌مندی از نیروهای جوان آموزش دیده و با انگیزه بالا موجب گردیده است که تیمهای مسلح پژاک به راحتی توانایی حضور در مناطق کوهستانی و سردسیر منطقه را داشته باشند. این حزب تنها حزب کردی است که در حال حاضر به صورت چهار فصل در بخشهای مختلفی از مناطق کوهستانی در شمال استان آذربایجان غربی کردستان و کرمانشاه حضور و گسترش دارند؛ چیزی که در سابقه هیچ یک از گروه‌های مسلح کردی به جز در سالهای اول انقلاب مشاهده نشده است.

برابر گزارشهای متعدد و تایید عناصر تسلیمی و یاسدستگیر شده پژاک، بیش از ۱۵۰۰ نفر از جوان‌های کرد ایرانی عضو پ.ک.ک هستند که عموماً در شاخه نظامی پ.ک.ک (هپکه) در ترکیه و

۱. هرتابور به استعداد ۸۰ تا ۱۰۰ نفر و هر بلوک به استعداد ۳۰ تا ۴۰ نفر

عراق به کارگیری شده و تعداد کمی از آنها در بخش نظامی پژاک حضور دارند. در شرایط فعلی میانگین استعداد تیم‌های مسلح پژاک در استان‌های آذربایجان غربی و کردستان بیش از ۳۵۰ نفر تخمین زده می‌شود (معاونت اطلاعات نرسا، ۱۳۹۸).

مسئله اصلی تحقیق واکاوی ماهیت گروهک پ.ک.ک و پژاک از حیث ظرفیت‌های بالقوه و بالفعل و همچنین چالش‌های موجود برای نیل به هدف اصلی سازمان است. سوال اصلی تحقیق: اهداف، روش‌ها، نقاط قوت و ضعف گروهک پ.ک.ک و پژاک کدامند؟ این تحقیق اکتشافی و سوال محور است و نیازی به تعیین روابط بین متغیرها نیست، به همین دلیل فرضیه ندارد و نتیجه‌گیری از طریق پاسخگویی به سوالات انجام شده است.

مبانی نظری

قوت: نقاط قوت مجموعه‌ای از توانایی‌های محیط داخلی که استفاده از آن‌ها موجب تسهیل مقابله با تهدیدهای محیط خارجی و کاهش نقاط ضعف احتمالی سازمان می‌شود. عاملی به‌عنوان قوت تلقی می‌شود که مزیت رقابتی یا مهارت (شایستگی) متمایزی برای سازمان باشد (الهی، ۱۳۹۶: ۱۱۵).

ضعف: عواملی به‌عنوان ضعف تلقی می‌شوند که سازمان آن‌ها را ضعیف انجام می‌دهد یا توانایی انجام آن‌ها را ندارد و یا در آن زمینه‌ها دارای آسیب‌پذیری قابل توجه است. نقاط ضعف سازمان، مجموعه محدودیت‌ها و تنگناهای داخلی سیستم است که موجب تأثیر منفی در وصول به اهداف و یا عدم تحقق آن‌ها می‌شود و یا نقاط ضعف، ع.امل و شرایط محیط داخلی که رفع نکردن آن‌ها در فرایند جلوگیری از تهدید در محیط خارجی مانع ایجاد می‌کند (حسن بیگی، ۱۳۹۶: ۲۹۷).

تهدید: هر عنصر یا وضعیتی که موجودیت منافع یا ارزش‌های حیاتی سازمان را به خطر اندازد تهدید محسوب می‌شود. تهدید ضرر بالقوه‌ای است که عوامل بالفعل شدنش هنوز به وجود نیامده است. آنچه خارج از نفوذ مدیران راهبردی قرار دارد و مستقیم یا غیرمستقیم می‌تواند اثر منفی در عملکرد نظام اداری به‌جا گذارد و باعث خارج شدن سازمان از مسیر عادی و گرایش به سمت اضمحلال شود تهدید نامیده می‌شود (حسن بیگی، ۱۳۹۶: ۳۱۰).

پ.ک.ک و پژاک: گسترش در داخل مرزهای جمهوری اسلامی ایران: در راستای سیاست گروهک در خصوص حفظ جغرافیا و جمعیت و نفوذ اشراق آن در طول نوار مرزی و مناطق نزدیک به مرز از بورالان ماکو گرفته تا مثلثی، ایران عراق ترکیه و همچنین در نوار مرز ایران و عراق از مثلثی گرفته تا کرمانشاه و ایلام حضور و فعالیت دارند. تیمهای گروهک معمولاً به صورت ترکیبی از اشراق پ.ک.ک و پژاک و مؤنث و مذکر از ۲ الی ۱۲ نفر در منطقه حضور و فعالیت میکنند همچنین گروه علاقه مند است مخفی گاه‌ها و سنگرهای پنهانی به عنوان عقب‌های مطمئن در خاک جمهوری اسلامی ایران برای خود در برابر حملات ترکیه حفظ کند و همچنین کردستان ایران در تأمین منابع مالی و انسانی نقش بسیار مهمی برای گروه دارد.

پ.ک.ک: پ.ک.ک خود را به عنوان یک دولت کوچک در تبعید میداند و جهت ارزیابی و تمرین نوع حکومت و نحوه اداره، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی فرهنگی کشور هر از چند گاهی سیستم حکومتی اعلام می‌کند. در سال ۱۳۸۵ سیستم حکومتی کوماکوملین کردستان (KKK) را مطرح کرد. در این نوع حکومت روش اجرایی و تهیه قانون از شورای، روستا، بخش، شهرستان استان کشور اجرا می‌گردید؛ اما این طرح مورد استقبال مردم قرار نگرفت و گروه لاجرم جهت پر نگه داشتن فضای سیاسی جامعه در سال ۱۳۸۶ سیستم حکومتی کوماکوملین کردستان (KGK) را مطرح کرد که مثل روش فوق است فقط نام روش عوض شده است.

ساختار گروهک پ.ک.ک و پژاک: سازمان سیاسی گروه عبارت‌اند از: رهبر، دبیرکل، مجلس، KGK و ارگان‌های سیاسی نظامی، پشتیبانی آموزشی و خدماتی

سازمان نظامی گروه عبارت‌اند از: تیم (۳ تا ۶ نفر)، تاخم (۲ تیم)، بلوک (۲ تاخم)، تابور (۲ بلوک) جبهه (۲ تابور) ایالت (۲ جبهه) و ساهه (۲ ایالت).

پ.ک.ک: در این نوع حکومت روش اجرایی و تهیه قانون از شورای، روستا، بخش، شهرستان استان کشور اجرا می‌گردید؛ اما این طرح مورد استقبال مردم قرار نگرفت و گروه لاجرم جهت

پر نگه داشتن فضای سیاسی جامعه در سال ۱۳۸۶ سیستم حکومتی کوما جیواکن کردستان (KGK) را مطرح کرد که مثل روش فوق است فقط نام روش عوض شده است.

قابلیت‌های رزمی سازمان پ.ک.ک و پژاک: با عنایت به وضعیت گروه که از سال ۸۷ با آن مواجه بوده و مشکلات فراوان و طاقت فرسا را متحمل شده استعداد کل گروه را حدود ۴۵۰۰ تا ۵۰۰۰ نفر که یک سوم دختر و بقیه پسر و اتباع ترکیه در رده نخست اتباع ایرانی در رده دوم اتباع سوری در رده سوم، اتباع عراقی در رده چهارم با همه احزاب اقماری و شاخه‌های فرعی که به عنوان نیرو در گروه فعالیت می‌کنند برآورد می‌شود؛ اما اگر افرادی که به صورت نیمه وقت و یا به صورت هسته‌های مسلح که گاهی با تیم‌های اشرا در منطقه همراه می‌شوند محاسبه گردد استعداد گروه افزایش چشمگیری خواهد داشت (شیرزادی، ۱۴۰۰).

الف- سلاح‌ها: کلاش بی‌کی سی، نارنجک، تیربار، آرپی جی ۷، دو شکا، پدافند ضد هوایی، خمپاره یوزی، کلت کمری، موشک ضد بالگرد زمین به هوا

ب- مهمات: مهمات مورد نیاز سلاح‌های فوق به همراه مواد منفجره و انواع مین و مهمات ضد خودرو، ضدنفر و ضدتانک نیز در انبارهای گروه وجود دارد

وسایل ارتباطی مورد استفاده تیم‌های گروهک پ.ک.ک و پژاک

بی سیم دستی، تلفن همراه ثریا، تلفن‌های روستایی و تلفن‌های همراه کشورهای منطقه (معاونت اطلاعات نرسا، ۱۳۸۸).

اقدامات گروهک پ.ک.ک و پژاک در مناطق استقرار: ایجاد شاخه‌های سیاسی برای کشورهای منطقه، تلاش در پذیرش و رسیدگی به شکایات مردم در جهت حل و فصل سریع اختلافات مردم منطقه، پافشاری بر وحدت کردستانات سوریه، ایران، ترکیه و عراق، ایجاد جبهه گسترده کارگران و دهقانان و روشنفکر آنکه از طبقات دیگر بریده اند، ایجاد ارتش خلقی از کارگران و دهقانان، انجام تبلیغات و تحریک احساسات جوانان جهت جذب شدن به گروه که سرمایه اصلی موجودیت گروه است، اعدام اعضای کناره گیری یا متواری یا مخالف

گروه جهت مرعوب کردن اشرار و ماندن در گروه، تقویت فعالیت‌های سیاسی و نفوذ در مراکز حساس خصوصاً دانشگاه‌ها، هماهنگی و ایجاد وحدت رویه بین نیروهای عملیاتی گروه و استفاده از اصول روانشناسی در جذب جوانان کردنشین با تحریک و تهییج احساسات و تعصبات قومی آنها

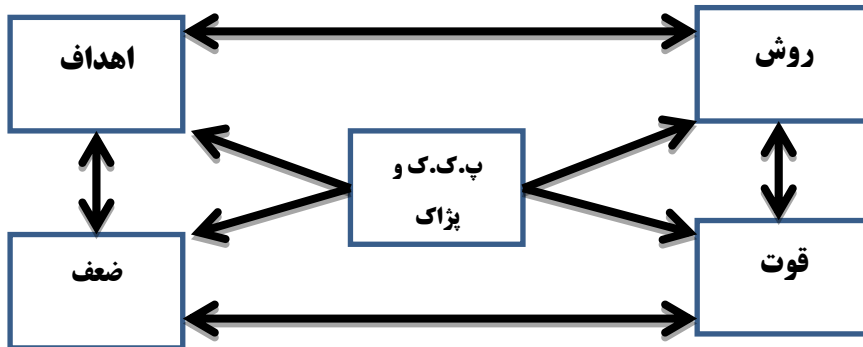
پیشینه پژوهش (سابقه پژوهش‌ها و نتایج بدست آمده در داخل و خارج از کشور)
کشاوری (۱۳۹۹) مقاله‌ای در فصلنامه حقوق ملل با عنوان «درآمدی بر دعاوی علیه گروه‌های تروریستی» به روش توصیفی-تحلیلی تألیف نموده است. قانون‌گذار ایران نیز در قانون صلاحیت دادگستری جمهوری اسلامی ایران برای رسیدگی به دعاوی مدنی علیه دولت‌های خارجی مصوب ۱۳۹۰ با در نظر داشتن چنین رویه‌ای استثنائاتی را برای مصونیت دولت خارجی برشمرده است که یکی از آن‌ها معاونت در عملیات تروریستی هست. در بند ب ماده ی یک قانون مذکور صراحتاً اعمالی را که دولت خارجی می‌تواند در معاونت گروه تروریستی (وحشت افکن) انجام دهد بیان شده است، حال با در نظر داشتن این مسائل باید به این فکر بود که گروه تروریستی به چه معنا می‌باشد چراکه فارغ از سهل بودن معنای چنین حرکتی در نگرش اول، عدم سهولت در تعریف از آن مشخص می‌گردد که رهیافت‌های متفاوتی در ارائه ی تعریف از این گروه‌ها دخیل بوده است.

عبدی (۱۳۹۱)، در پژوهشی تحت عنوان «آیین رزم گروه‌ها و جریان‌ات ضدانقلاب» به بررسی وضعیت اشرار مسلح شمال غرب کشور از جمله گروهک‌های کومله و پژاک پرداخته و ضمن بررسی تاریخچه آنها و آشنایی با ایدئولوژی و فعالیت‌های آنها در منطقه، در نهایت نتیجه‌گیری می‌کند که: با توجه به اینکه احزاب و گروه‌های ضدانقلاب مسلح قدیمی و با سابقه کردی نظیر کومله، پس از سال‌ها جنگ مسلحانه با نظام اسلامی، و با شکست‌های پی در پی و مداوم، نهایتاً در فاز مسلحانه با شکست مواجه شده و به تعبیری ماشین نظامی آنها از هم فرو پاشید و از نیمه دوم دهه ۱۳۷۰ه.ش حضور نظامی آنها در داخل منطقه کم رنگ و کم اثر شده است. در مقابل از نیمه دوم ۱۳۸۰ه.ش شاهد افزایش چشمگیر فعالیت پژاک در

مناطق شمال غرب و غرب کشور هستیم، لذا پیشنهادهای و راهکارهایی از جمله؛ امنیتی، نظامی، فرهنگی و رسانه‌ای، سیاسی و... برای مقابله ذکر می‌نماید.

اخوان کاظمی و پروانه (۱۳۹۰)، در فصلنامه مطالعات انقلاب اسلامی مقاله‌ای با عنوان «ضد انقلابیگری در نظام بین الملل: مبانی تئوریک» تألیف نموده و بیان داشته‌اند انقلاب‌های بزرگ، هنجارهای حاکم بر نظام بین الملل را به چالش کشیده و مدعی ارائه نظم نوینی در عرصه روابط بین الملل بر اساس ایدئولوژی انقلابی می‌شوند. در مقابل، مبانی نظام بین الملل که بر حفظ وضع موجود مبتنی است، همواره تلاش می‌کند تا نوعی تعادل را بر اعضای سیستم بین الملل تحمیل کند. لذا هر عاملی که معیارهای اساسی نظام موجود را دچار تحول کند و باعث عدم تعادل در سیستم بین الملل شود، به عنوان عنصری ضد سیستمی تلقی خواهد شد و با آن به مقابله بخواهند خاست.

مدل مفهومی تحقیق: با توجه به سوالات تحقیق، اهداف، روش‌ها، قوت‌ها و ضعف‌های گروهک پ.ک.ک و پژاک مدل مفهومی طبق شکل زیر می‌باشد.

شکل ۱: مدل مفهومی تحقیق

روش‌شناسی تحقیق

این تحقیق کاربردی و مورد استفاده نیروهای مسلح و دولت قرار می‌گیرد. محققین علاوه بر تصویرسازی از وضعیت پ.ک.ک و پژاک، اولویت‌بندی و تعیین میزان اهمیت آنها را در ۴ حوزه قوت، ضعف، اهداف و روش مشخص نموده است. با توجه به قدمت پ.ک.ک و پژاک و

تداوم آن در حال و آینده، روش تحقیق تاریخی - تطبیقی است. موضوع پ.ک.ک و پژاک دارای سابقه طولانی بوده و از قبل وجود داشته است به همین دلیل تاریخی است و از سوی دیگر قوت، ضعف، اهداف و روش پ.ک.ک و پژاک نسبت به همدیگر مورد تطبیق قرار گرفته است، به همین دلیل روش تاریخی - تطبیقی است. قلمرو زمانی انجام تحقیق از سال ۱۴۰۲ تا ۱۴۰۳، قلمرو بهره‌گیری از نتایج تا افق ۱۴۰۷ خواهد بود. قلمرو مکانی این تحقیق مشتمل بر مرزهای ج.ا.ایران است. جامعه آماری شامل فرماندهان نیروهای مسلح در سطح راهبردی و مدیران امنیتی - اطلاعاتی، با بیش از ۵ سال سابقه عضویت در حوزه مربوطه و اساتید دانشگاهی با مرتبه دانشیاری و بالاتر است. با توجه به ویژگی‌های بیان شده جامعه آماری کمتر از ۱۰۰ نفر است، به علت محدود بودن جامعه آماری حجم نمونه ۴۰ نفر همان جامعه آماری بوده و روش نمونه‌گیری به صورت تمام شمار است. در این تحقیق از روش‌های گردآوری اطلاعات به صورت کتابخانه‌ای و میدانی استفاده شده است. جهت تجزیه و تحلیل از روش تحلیل آمیخته (کمی و کیفی) استفاده شده است. پرسش‌نامه ۴۸ سوالی (۷ سوال هدف، ۱۵ سوال روش، ۱۰ سوال قوت، و ۱۷ سوال ضعف) با استفاده از تکنیک‌های آماری توصیفی و استنباطی و آلفای کرونباخ ۰.۸. مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و روایی و پایایی آن تأیید شده است. با استفاده از روش‌های کمی آماری توصیفی و استنباطی نظیر جداول و نمودارهای توزیع فراوانی تحلیل صورت گرفته است.

تجزیه و تحلیل و یافته‌های تحقیق

وزن‌دهی جدول زیر بر اساس طیف لیکرت در ۵ مرحله است. وزن ۱ معادل خیلی کم، وزن ۲ معادل کم، وزن ۳ معادل متوسط، وزن ۴ معادل زیاد و وزن ۵ معادل خیلی زیاد است. بر اساس ادبیات تحقیق و طبق نظر خبرگان سؤالات در بین جامعه نمونه توزیع و پس از جمع آوری مورد تجزیه و تحلیل کمی قرار گرفته است. با توجه به موارد بالا جدول تجزیه و تحلیل کمی یافته‌های تحقیق بر اساس نظر خبرگان، مبانی نظری و سؤالات پرسشنامه با درجه آزادی ۳۹ به شرح زیر است:

گروه	مؤلفه	گویه	وزن	سطح معناداری
ب.ک.ک و ب.ک.ک	اهداف	ایجاد شاخه‌های سیاسی برای کشورهای منطقه	۴	۰.۰۱
		تلاش در پذیرش و رسیدگی به شکایات مردم در جهت حل و فصل سریع اختلافات	۲.۵	۰.۰۵
		پافشاری بر وحدت کردستان سوریه، ایران، ترکیه و عراق	۴	۰.۰۴
		ایجاد جبهه گسترده کارگران و دهقانان و روشنفکر آنکه از طبقات دیگر بریده اند	۱	۰.۰۵
		انجام تبلیغات و تحریک احساسات جوانان جهت جذب شدن به گروه که سرمایه اصلی موجودیت گروه است	۴	۰.۰۱
		تقویت فعالیت‌های سیاسی و نفوذ در مراکز حساس خصوصاً دانشگاه‌ها	۲	۰.۰۵
		هماهنگی و ایجاد وحدت رویه بین نیروهای عملیاتی گروه	۴	۰.۰۵
	روش	استفاده از اصول روانشناسی در جذب جوانان کردنشین با تحریک و تهییج احساسات و تعصبات قومی آنها	۳	۰.۰۱۶
		پرهیز از تمرکز در یک نقطه و پراکندگی اشرار در مقررها و کوهستان‌ها جهت در امان ماندن از آتش گلوله باران‌های ایران و ترکیه	۴.۵	۰.۰۵
		حضور در مناطق مرزی بینابینی کشورها و شکاف بین مناطق حفاظت شده مرزی	۴.۵	۰.۰۵
		جابه‌جایی پی در پی در مقررها و ارگان‌ها	۴	۰.۰۵
		جابه‌جایی مسئولان جهت جلوگیری از برقراری ارتباطات عاطفی بین آنها و جلوگیری از تشکیل باند و جناح	۳	۰.۰۲
		انقطاع ارتباط اشرار با خانواده جهت از بین بردن عاطفه و تمایلات خانوادگی برای ماندگاری اشرار در گروه	۳	۰.۰۵

گروهک	موقعه	گویه	وزن	سطح معناداری
		اعزام اشرا به مناطق دور دست و تلفیقی بودن تیم‌ها از اتباع کشورها که نوعی خود کنترلی ایجاد می‌کند	۳	۰.۰۱
		انتخاب نام مستعار برای اشرا در زمان جذب جهت حفظ و فراموش کردن هویت واقعی خود	۴	۰.۰۵
		احداث غارها و تونل‌های زیرزمینی برای مخفی شدن	۳.۵	۰.۸۴
		داشتن همفکری و هماهنگی بین اعضای یک تیم عملیاتی در زمان عملیات و تحرک خاص (اطاعت محض از دستور مسئول)	۳.۵	۰.۰۵
		اجرای کمین همراه با غافلگیری در مناطق جنگلی، سرپیچ‌ها جاده‌های فرعی و ارتفاعات صعب العبور	۳.۵	۰.۰۱
		عملیات فریب در جهت اقناع فرد در راستای همکاری و همسو شدن با اهداف گروه	۴	۰.۰۵
		استفاده از چوپان و قاچاقچی‌های محلی برای جمع‌آوری اخبار و تأمین نیازمندی‌های تدارکاتی	۳.۵	۰.۷۹
		حمله به مقرهای نظامی و پاسگاههای مرزی	۳.۵	۰.۰۵
		مین گذاری و استفاده از تله‌های انفجاری با استفاده از کپسول گاز و پیکنیک انواع مین و تله‌های انفجاری دست ساز و مخرب	۲.۵	۰.۰۴
	ج:	آماده نگه داشتن نیروها و امکانات جهت عدم ضربه پذیری	۴	۰.۰۵
		دادن آموزش‌های سخت و متوالی به اشرا و ایجاد انگیزش و تداوم برنامه آموزش	۴.۵	۰.۰۴
		رعایت سلسله مراتب فرماندهی و تمرکز فرماندهی و اجرای کامل و قاطع دستورات	۴.۵	۰.۰۵

گروه	موقف	گویه	وزن	سطح معناداری
		رعایت مسائل اخلاقی در ظاهر و چهارچوب کارسازمانی و تشکیلاتی	۴	۰.۰۰
		تبلیغات سیاسی و فرهنگی با برگزاری جلسات محفلی توسط هسته‌ها و تیم‌های به‌صورت چهره به چهره با مردم و پاسخگویی به سؤالات	۴	۰.۰۵
		وابستگی شدید عاطفی و پایبندی به ایدئولوژی و فلسفه اوجالان به عنوان پیشاهنگ	۴.۵	۰.۰۴
		مستندسازی و الگوسازی از زندگی نامه عناصر گروهک که معدوم می‌شوند.	۴	۰.۰۵
		سرمایه گذاری کلان در تبلیغات فرهنگی و سیاسی و نظامی از طریق شبکه‌های ماهواره‌ای، تلویزیونی و رادیویی وابسته به گروهک	۳.۵	۰.۵۳
معیار		بن بست سیاسی گروه در ترکیه	۴.۵	۰.۰۵
		فشار دنیای خارج به خصوص اتحادیه اروپا بر گروهک	۴	۰.۰۵
		بحران مشروعیت سیاسی در مقابل تروریسم	۳.۵	۰.۰۵
		ناگشوده ماندن درهای روابط با آمریکا	۳	۰.۰۴
		محبوس ماندن اوجالان در زندان ترکیه	۴.۵	۰.۰۵
		عدم وجود امکانات ثابت لجستیکی	۳.۵	۰.۰۴
		وجود اختلافات فزاینده در بین اعضا درباره نحوه تداوم مبارزه	۳.۵	۰.۰۵
		نفوذ سازمان میت ترکیه در گروه	۴	۰.۰۰
		فساد مخفی در اعضا و سران گروهک	۲.۵	۰.۰۵
		عاجز بودن در مقابل آتش توپخانه و بالگرد	۴.۵	۰.۰۲
		تضاد اندیشه عناصر گروهک با یکدیگر؛ به‌طوریکه هر کس خود را توانمندتر و خلاق‌تر از دیگری تصور می‌کند	۳.۵	۰.۰۵

گروهک	موقعه	گویه	وزن	سطح معناداری
		عدم مناسب بودن وضعیت روحی و روانی به علت دور بودن از خانواده، وطن و دور ماندن طولانی مدت در ارتفاعات و بیابان‌ها	۴	۰.۰۰
		نداشتن حق ازدواج افراد، به خاطر اینکه ازدواج سد راه پیروزی و رسیدن به اهداف گروه است.	۳.۵	۰.۰۵
		همانگی عناصر گروهک با مرکز گروهک عراق و ج.ا.ایران تا حدودی ضعیف است	۳.۵	۰.۰۰
		میزان تدارکات رسانی و پشتیبانی از عناصر گروهک در مناطق عملیاتی ضعیف است	۳.۵	۰.۰۵
		بی‌اعتقادی به مسائل دینی و اخلاقی	۳.۵	۰.۰۲
	ضعیف	متفاوت بودن فرهنگ و آداب و رسوم اشرار که باعث تمایز بین اتباع کشورهای مختلف شده و حتی تحقیر فرهنگی یکدیگر را در پی دارد.	۴	۰.۰۵
		تملک انحصاری گروه توسط اشرار ترکیه به خصوص اهالی اورفا و انجام آزادانه هرگونه اقدامات و حتی تحقیر بقیه اشرار	۳.۵	۰.۰۰

جدول ۱- تجزیه و تحلیل کمی یافته‌های تحقیق بر اساس نظر خبرگان، مبانی نظری و سؤالات پرسشنامه

پژاک دارای ۷ هدف، ۱۴ روش، ۱۰ قوت و ۱۷ ضعف می‌باشند. در مجموع دارای ۴۸ گویه است. بنابر این پ.ک.ک و پژاک دارای قوت‌های هستند و به همان اندازه که دارای قوت هستند، با نسبت بیشتری دارای ضعف هم هستند اما در مجموع ضعف‌های پ.ک.ک و پژاک هم به لحاظ کمی و هم کیفی بیشتر از قوت‌هایش است. بنابراین ج.ا.ایران باید تلاش بیشتری جهت تضعیف پ.ک.ک و پژاک به عمل آورد. پ.ک.ک و پژاک از حیث هدف نسبت به ج.ا.ایران تضعیف شده‌اند و در حال حاضر توان رسیدن به اهداف شوم خود ندارند. به لحاظ روش هم دچار تغییر و تحول اساسی شده‌اند، به طوری که روش‌های سخت و خشن قبلی را کنار گذاشته و بیشتر به دنبال فضای مجازی و سایبری هستند.

نتیجه گیری

پ.ک.ک و پژاک به دنبال براندازی و تغییر حاکمیت هستند. این گروه به دنبال تشکیل کشور جدید و تجزیه طلبی نبوده بلکه با اصل نظام حاکم مخالف است. مقایسه تطبیقی اهداف، روش‌ها، قوت‌ها و ضعف‌های گروه‌های پ.ک.ک و پژاک طبق جدول زیر است.

هدف	روش	قوت	ضعف
ایجادشاخه‌های سیاسی و پافشاری بر وحدت کردستانات سوریه، ایران، ترکیه و عراق است و همچنین تقویت فعالیت‌های سیاسی با نفوذ در مراکز دانشگاهی و تحریک احساسات جوانان.	پراکندگی اشرار در مقرها و کوهستان‌ها و حضور در مناطق مرزی بینابینی و تلفیقی بودن تیم‌ها از اتباع کشورهای مختلف است. از دیگر روش‌های مهم پژاک: جابه‌جایی پی در پی مقرها، احداث تونل‌های زیرزمینی و استفاده از قاچاقچیان و چوپانان برای جمع‌آوری اخبار و حمله به مقرهای نظامی و پاسگاه‌های مرزی است.	رعایت سلسله مراتب فرماندهی و پایبندی به ایدئولوژی و فلسفه اوجالان و همچنین شعار عدم تبعیض بین اتباع کشورهای مختلف است.	بست سیاسی در ترکیه و نفوذ میت در این گروه و فشار آمریکا و اتحادیه اروپا به خاطر تروریسم بودن گروه و محبوس ماندن اوجالان در زندان است.

جدول ۲: مقایسه تطبیقی اهداف، روش‌ها، قوت‌ها و ضعف‌های گروه‌های پ.ک.ک و پژاک

اهداف، روش‌ها، نقاط قوت، ضعف و ساختار پ.ک.ک و پژاک اهداف پ.ک.ک و پژاک عبارتند از: ایجاد شاخه‌های سیاسی برای کشورهای منطقه، تلاش در پذیرش و رسیدگی به شکایات مردم در جهت حل و فصل سریع اختلافات، پافشاری بر وحدت کردستانات سوریه، ایران، ترکیه و عراق، ایجاد جبهه گسترده کارگران و دهقانان و روشنفکر آنکه از طبقات دیگر بریده اند، انجام تبلیغات و تحریک احساسات جوانان جهت جذب شدن به گروه که سرمایه اصلی موجودیت گروه است، تقویت فعالیت‌های سیاسی و نفوذ در مراکز حساس خصوصاً دانشگاه‌ها و هماهنگی و ایجاد وحدت رویه بین نیروهای عملیاتی گروه

قوت‌های پژاک عبارتند از: آماده نگه داشتن نیروها و امکانات جهت عدم ضربه پذیری، دادن آموزش‌های سخت و متوالی به اشرار و ایجاد انگیزش و تداوم برنامه آموزش، رعایت سلسله مراتب فرماندهی و تمرکز فرماندهی و اجرای کامل و قاطع دستورات، رعایت مسائل اخلاقی در ظاهر و چهارچوب کارسازمانی و تشکیلاتی، تبلیغات سیاسی و فرهنگی با برگزاری جلسات محفلی توسط هسته‌ها و تیم‌های به‌صورت چهره به چهره با مردم و پاسخگویی به سؤالات، وابستگی شدید عاطفی و پایبندی به ایدئولوژی و فلسفه اوجالان به عنوان پیشاهنگ، مستندسازی و الگوسازی از زندگی نامه عناصر گروهک که معدوم می‌شوند، سرمایه گذاری کلان در تبلیغات فرهنگی و سیاسی و نظامی از طریق شبکه‌های ماهواره‌ای تلویزیونی و رادیویی وابسته به گروهک، شعار عدم تبعیض بین اتباع کشورهای مختلف علی‌رغم عدم رعایت برخی مسئولین، برگزاری کلاس‌های خود انتقادی برای اشرار که مرتکب گناه و خلاف شده اند،

ضعف‌های پژاک عبارتند از: بن بست سیاسی گروه در ترکیه، فشار دنیای خارج به خصوص اتحادیه اروپا بر گروهک، بحران مشروعیت سیاسی در مقابل تروریسم، ناگشوده ماندن درهای روابط با آمریکا، محبوس ماندن اوجالان در زندان ترکیه، عدم وجود امکانات ثابت پشتیبانی و لجستیکی، وجود اختلافات فزاینده در بین اعضا درباره نحوه تداوم مبارزه، نفوذ سازمان میت ترکیه در گروه، فساد مخفی در اعضا و سران گروهک، عاجز بودن در مقابل آتش توپخانه و بالگرد، تضاد اندیشه عناصر گروهک با یکدیگر؛ به‌طوریکه هر کس خود را توانمندتر و خلاق‌تر از دیگری تصور می‌کند، عدم مناسب بودن وضعیت روحی و روانی به علت دور بودن از خانواده، وطن و دور ماندن طولانی‌مدت در ارتفاعات و بیابانها، نداشتن حق ازدواج افراد، به خاطر اینکه ازدواج سد راه پیروزی و رسیدن به اهداف گروه است. هماهنگی عناصر گروهک با مرکز گروهک عراق و ج.ا.ایران تا حدودی ضعیف است، میزان تدارکات رسانی و پشتیبانی از عناصر گروهک در مناطق عملیاتی ضعیف است، بی‌اعتقادی به مسائل دینی و اخلاقی، متفاوت بودن فرهنگ و آداب و رسوم اشرار که باعث تمایز بین اتباع کشورهای مختلف شده و حتی تحقیر فرهنگی یکدیگر را در پی دارد

روش‌های پژاک عبارتند از: استفاده از اصول روانشناسی در جذب جوانان کردنشین با تحریک و تهییج احساسات و تعصبات قومی آنها، پرهیز از تمرکز در یک نقطه و پراکندگی اشرار در مکرها و کوهستان‌ها جهت در امان ماندن از آتش گلوله بارانهای ایران و ترکیه، حضور در مناطق مرزی بینابینی کشورها و شکاف بین مناطق حفاظت شده مرزی، جابه‌جایی پی در پی در مکرها و ارگان‌ها، جابه‌جایی مسئولان جهت جلوگیری از برقراری ارتباطات عاطفی بین آنها و جلوگیری از تشکیل باند و جناح، انقطاع ارتباط اشرار با خانواده جهت از بین بردن عاطفه و تمایلات خانوادگی برای ماندگاری اشرار در گروه، اعزام اشرار به مناطق دور دست و تلفیقی بودن تیم‌ها از اتباع کشورها که نوعی خود کنترلی ایجاد می‌کند، انتخاب نام مستعار برای اشرار در زمان جذب جهت حفظ و فراموش کردن هویت واقعی خود، احداث غارها و تونل‌های زیرزمینی برای مخفی شدن، داشتن همفکری و هماهنگی بین اعضای یک تیم عملیاتی در زمان عملیات و تحرک خاص (اطاعت محض از دستور مسئول)، اجرای کمین همراه با غافلگیری در مناطق جنگلی، سرپیچ‌ها جاده‌های فرعی و ارتفاعات صعب العبور، عملیات فریب در جهت اقناع فرد در راستای همکاری و همسو شدن با اهداف گروه، استفاده از چوپان و قاچاقچی‌های محلی برای جمع‌آوری اخبار و تأمین نیازمندی‌های تدارکاتی، حمله به مقرهای نظامی و پاسگاه‌های مرزی، مین گذاری و استفاده از تله‌های انفجاری با استفاده از کپسول گاز و پیکنیک انواع مین و تله‌های انفجاری دست ساز و مخرب

مهمترین اهداف، روش، قوت‌ها و ضعف‌های پ. ک. ک و پژاک عبارتند از:

الف- مهمترین هدف پژاک ایجاد شاخه‌های سیاسی و پافشاری بر وحدت کردستانات سوریه، ایران، ترکیه و عراق است و همچنین تقویت فعالیت‌های سیاسی با نفوذ در مراکز دانشگاهی و تحریک احساسات جوانان.

ب- مهمترین روش پژاک پراکندگی اشرار در مکرها و کوهستان‌ها و حضور در مناطق مرزی بینابینی و تلفیقی بودن تیم‌ها از اتباع کشورهای مختلف است. از دیگر روش‌های مهم پژاک: جابه‌جایی پی در پی مکرها، احداث تونل‌های زیرزمینی و استفاده از قاچاقچیان و چوپانان برای جمع‌آوری اخبار و حمله به مقرهای نظامی و پاسگاه‌های مرزی است.

پ- مهمترین قوت پ.ک.ک و پژاک رعایت سلسله مراتب فرماندهی و پایبندی به ایدئولوژی و فلسفه اوجالان و همچنین شعار عدم تبعیض بین اتباع کشورهای مختلف است.

ت- مهمترین ضعف پ.ک.ک و پژاک بحث سیاسی در ترکیه و فشار آمریکا و اتحادیه اروپا به خاطر تروریسم بودن گروه و محبوس ماندن اوجالان در زندان است.

ساختار پ.ک.ک و پژاک: برابر اسناد موجود بیش از ۱۵۰۰ نفر از جوان‌های کرد ایرانی عضو پ.ک.ک هستند که عموماً در شاخه نظامی پ.ک.ک در ترکیه و عراق به کارگیری شده و تعداد کمی از آنها در بخش نظامی پژاک حضور دارند. در شرایط فعلی میانگین استعداد تیم‌های مسلح پژاک در استان‌های آذربایجان غربی و کردستان حدود ۳۵۰ نفر می باشد.

پیشنهاد

برای توسعه آسیب‌پذیری و مهار گروه‌های معاند کردی (پژاک) پیمان امنیت منطقه‌ای با اقلیم کردستان، ترکیه، عراق منعقد شود. از کارت پژاک و دولت مرکزی عراق برای مهار گروه‌های معاند کردی در اقلیم کردستان عراق استفاده شود.

منابع

- اخوان کاظمی، مسعود و عزیزی، پروانه، (۱۳۹۰)، ضد انقلابیگری در نظام بین الملل: مبانی تئوریک، فصلنامه شماره ۲۵ مطالعات انقلاب اسلامی، ص ۲۳۹-۲۶۵.
- حسن بیگی، ابراهیم (۱۳۹۶)، مدیریت استراتژیک، انتشارات دانشگاه عالی دفاع ملی
- زاهدی، سعید (۱۴۰۱)، خروج از سایه (روایتی از اقدامات تروریستی گروهک پژاک (۱۳۵۸-۱۳۵۷)، تهران، انتشارات روزنامه ایران
- سازمان مجاهدین خلق ایران، پیدایی تا فرجام (۱۳۴۴-۱۳۸۴)، به کوشش جمعی از نویسندگان، سه جلد، موسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی، زمستان ۱۳۸۴
- عبدی، هوشنگ، (۱۳۹۱)، آیین رزم گروه‌ها و جریان‌ها ضد انقلاب، مرکز مطالعات و تدوین آئین نامه‌های رزمی نیروی زمینی سپاه
- لطیفی پاکده، لطفعلی، (۱۳۸۶)، ضد انقلاب خارج از کشور، فصلنامه حصون، ص ۹۸-۱۱۵.
- فوکو، میشل (۱۴۰۲)، تولد زیست سیاست، مترجم؛ رضا نجف زاده، تهران، نشر نی.
- نورانی، سید مهدی (۱۳۹۳)، داعش، تهران، نشر شهید کاظمی
- وجدانی، خدیجه (۱۴۰۱)، روش‌شناسی انذار با معاندین در قرآن کریم، همایش تحقیقات کاربردی در حوزه قرآن و حدیث.
- هنجی، سید علی و فرهادنیا، سعید، (۱۳۹۷)، بررسی مسئولیت بین المللی دولت‌ها در قبال اعمال گروه‌های تروریستی، فصلنامه شماره ۸۴ تحقیقات حقوقی، ص ۹۰- Robbins, Stephen P. (۲۰۱۹). Organisational behaviour: global and Southern African perspectives. Cape Town, Pearson Education South Africa.

